

Serveis ecosistèmics del Palmerar (I)

Palmerar i productes agroalimentaris de qualitat

Les mobilitzacions d'agricultors i ramaders que hem vist darrerament posen de manifest la profunda crisi que arrossega el sector agropecuari des de fa dècades. Diversos factors han contribuït a la situació actual d'un sector que és molt ampli i divers. però aquest escrit no pretén fer-ne una anàlisi exhaustiva. Tan sols intentaré explicar el paper que pot jugar el palmerar en aquest context.

En els darrers vuitanta anys, la «revolució verda» ha permès incrementar notablement la producció d'aliments a nivell global, gràcies a la selecció varietal de cultius i ramats, la mecanització de la

producció, l'expansió dels regadius i l'ús d'adobs inorgànics, herbicides, insecticides, fungicides, hormones, antibiòtics i molt més. Un model agrari que depèn de l'ús intensiu de recursos materials i energètics, la qual cosa ha ge-

nerat un increment progressiu de les despeses de producció. Això ha obligat a capitalitzar les empreses del sector i ha propiciat la creació de grans explotacions agroindústrials i macrogranges d'animals en cria intensiva, que atrauen grans capitals i que, per competència, van eliminant les petites i mitjanes explotacions tradicionals, moltes d'elles de caràcter familiar.

D'esta manera, la producció d'aliments ha deixat de ser un servei basat en la qualitat dels productes, per a convertir-se en un negoci centrat en els beneficis econòmics. Un negoci rendible per alguns, però que ofereix als consumidors productes amb menys qualitats nutricionals i organolèptiques i sotmesos a normatives cada

vegada més estrictes, per evitar que els productes químics emprats posen en perill la salut de les persones.

Aquest model de producció genera, a més, forts impactes sobre la biodiversitat, els aqüífers i ecosistemes, els sòls, el canvi climàtic, els cicles biogeoquímics i la salut de la ciutadania. Sota el paradigma del creixement continu i indefinit, aquest model sotmet els petits productors i els treballadors a una pressió creixent, alhora que intensifica els impactes sobre l'entorn, fins arribar a situacions tan greus com les del Mar Menor, Doñana i molts altres llocs. A més, moltes d'estes empreses traslladen la producció a

l'estranger per abaratir costos i esquivar les normatives ambientals i de seguretat alimentària de la UE.

Des de fa dècades però, ha anat prenent força una agricultura i ramaderia centrades en la producció de productes de primera qualitat

mitjançant tècniques respectuoses amb el medi ambient i les persones. Estes tècniques se basen en la regeneració del sòl agrícola amb l'ús de rostolls, adobs orgànics i maquinària poc agressiva, el control biològic de les plagues i la vegetació, el foment de la pol·linització natural, la biodiversitat, etc. Així, s'optimitzen els processos naturals i, en bona part, es redueixen les despeses del model dominant. Aquest nou model agrícola està sent impulsat des de la UE i la Generalitat, ja que és desitjable tant a nivell productiu, per la gran demanda que tenen els productes obtinguts, com a nivell social i ecològic, per les oportunitats que ofereixen a les petites i mitjanes empreses i per a facilitar processos com la incorporació de la dona, el relleu generacional, la restauració del medi natural, etc.

En aquest context, el palmerar i la resta del Camp d'Elx tenen una gran oportunitat si es posa en valor el seu potencial i s'estableixen les aliances necessàries. L'ecosistema del palmerar és especialment idoni per aquesta tasca per la seua productivitat, la seua capacitat de regeneració del sòl agrícola i el seu important estalvi de recursos hídrics que són cada vegada més escassos i costosos. D'esta manera, el palmerar recobriria la seua funcionalitat agrícola i se garantiria la seua viabilitat i continuïtat, amb tots el beneficis ecològics, socials i econòmics que això representa, tant per a la ciutat com per als ciutadans. A més, la producció sostenible d'aliments de qualitat en un entorn que ha estat declarat Patrimoni Cultural de la Humanitat i la seua comercialització, seria la millor promoció imaginable per al palmerar i per a la ciutat.

Una iniciativa d'esta mena podria basar-se en la col·laboració publicoprivada, seguint l'exemple d'alguns projectes que ja s'estan portant a terme en el nostre entorn, seguint les directrius de la UE en quant a transició ecològica, restauració de la naturalesa, pacte verd, resiliència, etc. Afortunadament, hui dia hi ha maneres viables de cultivar els horts i, a més, disposem de recursos econòmics per a fer-ho.

Cal que ens posem a treballar en projectes concrets i implementar-los, en lloc de lamentar-nos per la situació, i de repetir-nos que no hi ha solucions per al palmerar. Si que n'hi ha, però ens sobra negacionisme, retòrica i demagògia. En lloc de passar-nos la vida reclamant que ens tornen la Dama, cal que ens decidim d'una vegada a donar valor i a gestionar correctament el que tenim ací. Un patrimoni riquíssim que va molt més enllà del palmerar.

Vicent Miquel Sansano Belso
Biòleg i Educador Ambiental